

De gevaarlijke wateren rond het eiland Hammekär inspireerden zeevarenden om het Onze Vader te lezen – *Pater Noster* in het Latijn – zodra hun schepen de riffen naderden. De vuurtoren kreeg de naam *Pater Noster* als eerbetoon aan de gebeden van deze zeelieden.

WOEST aantrekkelijk

DE WILDE WESTKUST VAN ZWEDEN

Tijdens een roadtrip langs de grillige scherenkust tussen de grens met Noorwegen en Göteborg laten we ons op sleeptouw nemen door gepassioneerde kustbewoners met hart voor de natuur. Treed in ons spoor en pluk de (zee)vruchten!

TEKST EN FOTO'S SIMONE WITTGEN

WESTKUST - ZWEDEN

Het vuurtorenwachtershuis met bijgebouwen is nu een uniek boetiekhotel.

M

Met harde klappen smakken we op het wateroppervlak. De skibril op mijn neus blijkt geen overbodige luxe, want na elke golf volgt een zoute douche. Dit boottochtje in een RIB, een rubberen boot met een stevige romp, is geen kat-tenpis. ‘Doe alsof je op een galopperend paard zit,’ adviseerde schipper Johan eerder, toen we nog op de pier stonden in Marstrand. ‘Buig je knieën en beweeg mee met de golven.’ Terwijl ik de klappen ternauwernood weet op te vangen, stroomt de adrenaline door mijn lijf. Mijn reisgenoot Eliane heeft het er zwaar mee. Een heel arsenaal aan vloekwoorden ontglipt haar mond. De waterdichte pakken ten spijt, houden we het niet droog. Nadat Johan de rubberboot stuiterend als het balletje in een flipperkast door de nauwe opening naar de haven heeft gemanoeuvreerd, zetten we opgelucht voet aan wal op Hamneskär.

Het piepkleine eiland in de Pater Noster-archipel wordt gedomineerd door een felrode vuurtoren. Het gevaarte verlichtte vroeger de horizon voor de kust van Marsstrand en loodste schippers richting de veilige haven. Sinds enkele jaren is ook het eiland zelf een thuishaven. In het voormalige vuurtorenwachtershuis gaat een luxehotel schuil met de dromerige bijnaam *Ett Hem vid Horisonten*. Een Huis aan de Horizon. We ploffen neer op de houten banken in het voormalige boothuis. Rum met appelsap en kaneel brengt de trillende vingers van Eliane weer tot bedaren en spoelt de vloekwoorden in dit strengge-

lovige deel van Zweden weg. Eerlijk is eerlijk: ook ik heb even nodig om de wildemansrit op de woeste wateren te verwerken. Dankbaar neem ik een paar slokken van het verwarmende en kalmerende drankje.

OOGSTEN OP DE ZEEBODEM

Onze roadtrip door Bohuslän gaat vijf dagen eerder van start in de toegangspoort naar de westkust: Göteborg. De een-na-grootste stad van Zweden werd in 1621 opgericht door koning Gustav II Adolf en ontwikkelde zich tot een belangrijke vissersplaats. Het maritieme erfgoed is er goed bewaard gebleven. De alom aanwezige visrestaurants serveren de lokale vis en zeevruchten verser dan vers. De chefs kopen de zeevruchten direct van de vissers uit de vissersdorpjes tussen de Noorse grens en de havenstad. Het noordelijke Grebbestad staat bekend om zijn oesters, Fjällbacka richt zich op langoustines, Lysekil is het mosselmekka en Marstrand, dat het dichtst bij Göteborg ligt, is befaamd om de kreeftenvangst. Tijdens een roadtrip langs de vier vissersdorpen beroepen we ons niet alleen op de landkaart, maar méér nog op de lokale menukaart. Rondtrekkend proeven we van het leven uit en aan het water.

Bohuslän is een ‘Zweeds landschap’ aan de zuidwestkust. Zijn grillige kust, aangeduid als een scherenkust, wordt gekenmerkt door ondiep en vaak brak water en vele, kleine rotsachtige eilanden of scheren. In de inhammen tussen

de stenen uitstulpingen hebben zich niet alleen schaal-, schelp- en weekdieren genesteld, maar ook mensen die hun levens en carrières hebben verbonden aan de zee. Eén van hen is Lotta Klemming. Ze wacht ons op in de Edsviken-baai, even ten noorden van Grebbestad, samen met haar Spaanse waterhond Max.

Lotta is de enige vrouwelijke oesterduiker van Zweden, maar gaat er niet prat op. In de schuur, tussen de duikerspakken, krijgen we een kop dampende koffie aangeboden. ‘Er zijn sowieso slechts een handjevol oesterduikers in de wereld. Dus als je dit werk uitoefent is het bij voorbaat uniek. Je geslacht maakt het niet specialer,’ zegt ze nuchter. Het oesterduiken werd haar met de paplepel ingegoten. ‘Toen ik negen was proefde ik voor het eerst een oester. Ik vond het maar niks en spoog hem uit. Op mijn twaalfde maakte ik, samen met mijn vader, mijn eerste oesterduik.’ Na omzwervingen in de modebranche, die haar niet gelukkig maakten, stort ze zich nu met ziel en zaligheid op het opduiken en marketen van wilde oesters. Met succes. Lotta: ‘Het is dat ik de oesters zelf opduik en hoogstpersoonlijk aflever, en dat ik in de horeca gewerkt heb en dus de taal van de chefs spreek, anders was het héél lastig geweest de wilde oester aan de man te brengen. Zweden zijn erg traditioneel en sceptisch over nieuwe dingen. Zelfs mijn vader wenste me ironisch succes toen ik vertelde dat ik wilde oesters op de menukaart van restaurants in Göteborg wilde krijgen.’

Op tafel liggen de twee soorten die Lotta opduikt: de Europese platte oester en de Japanse oester. Lotta vaart twee keer per week uit in een kikvorspak. Ze vindt de oesters vanaf de kustlijn tot een diepte van vijftien meter en plukt ze met de hand. Buiten opent Lotta een aantal oesters voor ons. Ik ben liefhebber en slobber er een paar achterover. Aan

WESTKUST - ZWEDEN

Lotta Klemming
in haar habitat, de
Edsviken-baai, waar
ze naar oesters duikt.

‘Zweden zijn sceptisch tegenover nieuwe dingen. Zelfs mijn vader wenste me ironisch succes toen ik vertelde dat ik *wilde oesters* op de menukaart van restaurants in Göteborg wilde krijgen’

WESTKUST - ZWEDEN

Gastvrouw Hanna van B&B Evert's Sjöbod toont de zelf gevangen kreeft die ze later die dag bij kaarslicht in het oude boothuis zal serveren. *Linkerpagina* Bistro Taverna Avera in Göteborg.

Wanneer de *bewegwijzering* ineens ophoudt en andere wandelaars afhaken, klauteren wij stug en op goed gevoel verder over steeds grotere rotsen

Elianes gezicht is af te lezen dat het géén oesters voor beginners zijn. Terwijl Lotta behendig het oestermes hanteert legt ze uit dat de oesters hier langzaam groeien door de lage watertemperatuur en de diepe, donkere ligging. Dat verklaart de sterke metaalachtige smaak. Het zeewater heeft, door de hoge zeewaterkwaliteit, een zachte smaak en fungeert als een perfecte frisse dressing die azijn, citroensap of uisnippers overbodig maakt. Lotta: 'Ik voel me het gelukkigst als ik er alleen op uitga en tijdens mijn duik een mooi gezond oesterbed aantref. Het duiken werkt als meditatie: het ademhalen, het verzamelen ... Ik vergeet de tijd.'

Dat haar werk echter niet zonder gevaren is, blijkt als Lotta vertelt over die ene duik waarbij ze door een verzwarend gewicht van vijftien kilo, dat niet geschikt bleek voor een vrouw, ondersteboven draaide in het water. 'Daar dreef ik. Alleen en in paniek. Met mijn voeten boven het wateroppervlak en mijn hoofd onderwater. Er daalde een bepaalde rust over me heen. Ik bedacht me dat de zee als een goede vriend was en dat dit een mooie manier zou zijn om te sterven. Bijna wilde ik het opgeven. Toch ondernam ik een laatste poging om het gewicht te verplaatsen. En dat lukte! Na deze penibele situatie sprong Lotta direct weer de zee in met een nieuwe zuurstoffles. Niets dan bewondering voor deze gepassioneerde en onverschrokken vrouw.

NATUURAAANBIDDERS

Een paar kilometer verderop, net voorbij de knik in de Zweedse kustlijn, arriveren we bij onze slaapplek voor die nacht: een b&b in een mosterdgeel boothuis. Voordat we aan tafel gaan maken we een korte kustwandeling over de granieten stenen die, door hun vulkanische oorsprong en erosie, een roze kleur en ronde vorm hebben. Ons doel is de verderop gelegen Munkkyrkan of monnikskerk. Geen gewone kerk, maar een rotsformatie uit de ijstijd. Wanneer de bewegwijzering ineens ophoudt en andere wandelaars afhaken, klauteren wij stug en op goed gevoel verder over steeds grotere rotsen. Vlak bij een grote steen, die toepasselijk de Altaarsteen heet, hijsen we ons in een onopvallende tunnel. Als ik me aan het eind van de ondiepe tunnel omdraai zie ik dat de opening de vorm van een kaarsvlam heeft. Door deze opening heb ik zicht op de zee met aan de horizon de zo kenmerkende kale scheren – naar verluidt bevat Bohuslän achtduizend eilandjes. Voor een zee- en eilandfreak als ik voelt het als een bijna religieuze ervaring. Die avond laten we ons de lokale, pittige oesterstout in het door kaarsen verlichte oude boothuis goed smaken.

De volgende ochtend zijn de lucht en het zeewater grijs en nauwelijks van elkaar te onderscheiden. Het regent pijpenstelen. Net nu er een kajakexcursie in Nationaal Park Kosterhavet gepland staat. Dit marien park is even groot als

het befaamde Gardameer in Noord-Italië en behoort daarmee tot de grootste nationale parken van het land. In het gebied komen maar liefst zesduizend zeedieren en algensoorten voor, waarvan er tweehonderd louter hier voorkomen. De brede lach en felgekleurde zuidwester (een soort regenhoed) van onze gids Marcus Holgersson en zijn al even goedlachse vrouw Ingela doet de regen als sneeuw voor de zon verdwijnen. Peddelend in de kajak, veelal met de stroom mee en soms ertegenin, voelen we ons één met de elementen.

Na afloop strijken we neer in hun gastenhuis, op een heuvel met uitzicht op het nationaal park. Onder het genot van zelfgebakken zeewiercrackers praat het stel honderduit. Over de 247 meter diepe kloof waar koraalriffen verborgen liggen. Over het zeewier dat er van nature groeit en wordt gekweekt: een superfood vol mineralen, proteïnen en vitamines, dat bovendien het water zuivert. Over drijvend afval dat op eilandjes terechtkomt en door hen wordt opgeruimd tijdens ocean clean-ups. En over de ecologische compostwc's die het koppel met hulp van de lokale gemeenschap bouwt om ervoor te zorgen dat de eilandjes, ondanks de bezoekers, schoon blijven. Deze mensen hebben een groot hart voor het milieu en duurzaamheid. Zoveel is duidelijk. Een passie en betrokkenheid die we tijdens onze reis vaker tegenkomen. De Zweden voelen een sterke verbondenheid met de natuur.

Van links naar rechts Geschen van de zee. / Lotta Klemming, de enige vrouwelijke oesterduiker van Zweden. / Elke visser heeft zijn eigen boeien in Fjällbacka. / Uitzicht vanaf de Vetteberget in Fjällbacka. / Grand Hotel Marstrand. / De kustlijn van Grebbestad. / Kajakken in Nationaal Park Kosterhavet. / Vissoep bereid door chef en marien bioloog Johan Bengtsson. / Munkkyrkan heeft de vorm van een vlam.

Soms leefden de bewoners van het *vuurtoreneiland* maandenlang in totale isolatie. Ze aten zeevogels en vogeleieren, zeehonden en -wier

HET ZWARTE GOUD

We vervolgen onze weg in zuidelijke richting, naar Fjällbacka, een lieflijk vissersdorpje met nog geen duizend inwoners. Hier stappen we in de vissersboot van Ingemar Granqvist. Niet direct het type zeebonk. Toch verraden zijn diepe gelaatstrekken een lang leven op zee. Al 32 jaar trekt hij er vrijwel dagelijks op uit om kreeft en langoustines te vangen. Van achter zijn met druppels bedekte bril tuurt hij over zee op zoek naar zijn boeien, die te herkennen zijn aan een unieke kleur en nummer en waar de kreeftenmanden met een lange lijn aan vastzitten. Met volle kracht takelt Ingemar de eerste mand omhoog. Helaas, de oogst bestaat enkel uit krabben en zeesterren. Bijvangst, zoals dat heet. Ingemar slaat een krab kapot en stopt deze weer in de mand. ‘Om andere krabben af te schrikken’, legt hij uit als hij onze verschrikte gezichten ziet. Een handvol haringen erbij als aas en de mand wordt weer te water gelaten.

Bij de derde mand is het raak. Een knoeperd van een kreeft zit gevangen tussen de spijlen. Deze wordt direct opgemeten vanaf de oogholte tot onder aan de rug. Bij een meting van minder dan acht centimeter zet Ingemar de kreeft volgens de regels terug. Deze mag zonder twijfel blijven en zal vandaag of morgen op iemands bord belanden. Vrouwtjeskreeften met eitjes – soms zijn dat er wel twintigduizend – mogen ook de golven weer in. Ze zijn goed herkenbaar aan de staart die ze om hun kont vouwen ter bescherming van de eitjes. Dat terugzetten doen wij, zelf mama’s, maar al te graag. Na bijna twee uur varen is de vangst beperkt tot twee kreeften. Dat verklaart meteen waarom kreeft zo prijzig is en het ‘Zwarte Goud van de Zee’ wordt genoemd. Er komt veel tijd en werk bij kijken.

BAKEN VAN RUST

Halverwege onze trip is het tijd om onze zeebenen te aarden. In de zomer is Marstrand levendig en zelfs een tikkie mondain. Naar verluidt is het een geliefde verblijfplaats voor beroemdheden en royals. Nu wij er zijn ligt het zeileiland er vredig bij. Daar zijn we niet rouwig om. Op de boulevard, waar anders dure zeiljachten aangemeerd liggen, zien we twee meeuwen vechten om een visje. We slenteren langs de charmante, pastelkleurige huizen met veranda’s en hotels met torentjes en maken een waanzinnig mooie wandeling over het eiland. Als ik op de kale keien naast de witte Skallensvuurtoren sta, ontwaar ik aan de horizon de in zeenevel gehulde contouren van het eerdergenoemde Pater Noster-eiland en de gelijknamige vuurtoren, een wilde, stuiterende RIB-boottocht hiervandaan.

Eeuwenlang vreesden zeelieden het onbewoonde eiland Hämneskar, daar waar het Skagerrak en Kattegat, de ‘gevaarlijke’ zeestraten tussen Denemarken, Noorwegen en Zweden, samenvloeien. De vele rotsen onder het wateroppervlak zorgden voor talloze schipbreuken van handelsschepen die met hun koopwaar onderweg waren van Denemarken naar Marstrand en andersom. Daarom werd in 1868 een stormbestendige stalen vuurtoren gebouwd met de naam Pater Noster, die als lichtbaken moest dienen voor de scheepvaart. De vuurtorenwachter, de onderwijzeres van zijn kinderen en de assistente van de onderwijzeres trokken in op het eiland. Soms leefden zij maandenlang in totale isolatie. Ze aten zeevogels en vogeleieren, zeehonden en -wier.

De geschiedenis van het eiland luistert als een jongensboek, verteld door Mirja Lilja Hagsjö, hotelmanager van het gerenoveerde hotel op het eiland: ‘De laatste vuurtorenwachter vertrok met

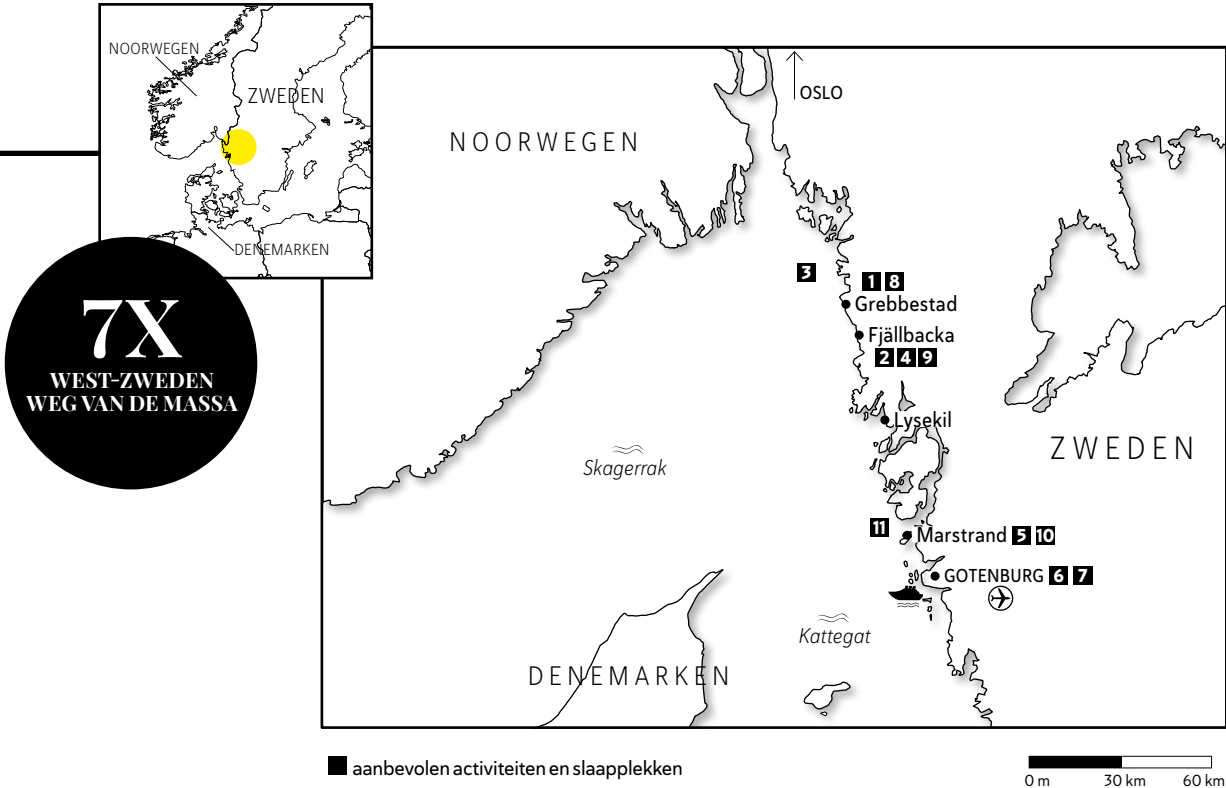
ruzie. Zijn sleutel werd afgenomen. Jarenlang konden de elementen en de flora en fauna ongestoord hun gang gaan op Hämneskär. Het eiland werd door de kustbewoners als onbewoonbaar gezien. Tijdens de pandemie ontstond bij mij echter het idee om het een bestemming te geven, met respect voor de geschiedenis en de natuur. Dat werd uiteindelijk dit intieme hotel, dat ik liever een thuis noem. Een plek waar we bewust, met een zo klein mogelijke impact op de omgeving, een minimaal aantal gasten ontvangen.’ We hangen aan haar lippen. Je moet het maar durven om al je tijd en geld in een afgelegen rots in de zee te investeren. Mirja Lilja vervolgt: ‘Toen we hier voor het eerst kwamen kijken waren de vogels agressief. Ze waren geen mensen gewend. Alles was wild. Verf bladderde af. Er was werk aan de winkel.’ Een designteam herstelde alle ruimten in ere en richtte ze in met vintage materialen en meubels. De liefde die erin is gestopt is duidelijk voelbaar. De vertrekken ademen historie.

Buiten is het net zo mooi. Ik ren als een kip zonder kop van het ene eind naar het andere eind van het eiland. Ik neem de regenboog boven de vuurtoren in me op. Ik laat de schuimende golven die tegen de rotsen beuken op me inwerken. Na de beklimming van de rode toren kijk ik ademloos naar de laatste zonnestralen die door de dreigende wolken heen breken en de zee aanraken, terwijl de manshoge vuurtorenlamp een lichtboodschap de schemerige avond instuurt. Aan niemand in het bijzonder gericht, en toch door velen ontvangen, als een gecodeerde lokroep van de zee. [📍](#)

Een wonderschone vijf kilometer lange wandeling over het eiland Marstrand leidt langs de witte Skallens-vuurtoren.

Kafé Magasinet
in Göteborg
Linkerpagina Van
oorsprong is de wijk
Haga in Göteborg
een arbeiderswijk.
Tegenwoordig heeft het
een hippe uitstraling
en vele fikantentjes
en antiekwinkels.

- 1

ACTIVITEITEN
LAAT JE VERLEIDEN DOOR DE WILDE OESTER
Je houdt van de oester of hekelst hem, maar hij weet sowieso te intrigeren. Boek bij oesterduikster Lotta Klemming een oesteravontuur in de archipel van Grebbestad, en leer alles over dit schaaldier. Prijs op aanvraag, [klemmingsostron.com](#)
- 2

VERKEN EEN LITERAIR VISSERSDORP
Loop door de Kungsklyftan-kloof en beklim de Vetteberget voor een uitzicht op het gekleurde mozaïek van Fjällbacka. Dit gemoedelijke badplaatsje is wereldberoemd doordat misdaadauteur Camilla Läckberg hier haar verhalen plot. Gelukkig merk je niets van die donkere mysteries, [vastsverige.com/en/tanum/produkt/fjallbacka](#)

- 3

KRUIP IN EEN KAJAK
Niets zo rustgevend als kajaken in Nationaal Park Kosterhavet. Laveer tussen de honderden eilandjes met rode boothuisjes erop, en meer aan voor een picknick, vanaf € 117 p.p., [skargardsidyllen.se](#)
- 4

GA OP ZEEVRUCHTEN SAFARI
Sinds jaar en dag teren de vissersdorpen langs de scherenkust van Bohuslän op zeevruchten. Dat het nog niet meevalt om langoustines of kreeften op te vissen ervaar je als je een visser vergezelt op een seafood safari. Vind de safari (en prijs) die bij jou past via [vastsverige.com/en/seafood-safaris](#)
- 5

WANDEL EEN EILAND ROND
Officieel duurt de wandeling op Marstrand, waarmee je grofweg de omtrek van het eiland volgt, slechts een uur. De kans is echter groot dat je langer onderweg bent. De poëtische aanblik van de Skällens-vuurtoren

- 6

TAKE A BREAK, TAKE A FIKA
De Zweden hebben koffiepauzes met een zoete lekkernij (neem een kardedombroodje!) tot kunst verheven. Zo'n bewuste onderbreking voor koffie en geklets werkt bijna therapeutisch. Fikatiep: da Matteo aan het gezellige Magasinsgatan-plein in Göteborg, [damatteo.se](#)
- 7

RELEASE YOUR INNER HIPSTER
Smaak hebben ze wel in Haga, de mooiste wijk van Göteborg. Zeker als het gaat om authentieke ambachtelijke producten: Zweedse truien en wanten, houten klompen en antiek meubilair. Allemaal te vinden achter sfeervolle houten winkelfaçades aan geplaveide straten, [goteborg.com](#)

BESTE REISTIJD
Niets is zo veranderlijk als het weer. Zeker aan de westkust van Zweden. Het ene moment regent het en het andere moment jaagt de wind de wolken weg en loop je met je bol in de zon. Bereid je voor op alle weertypen. In de zomermaanden worden de vissersplaatsen drukbezocht, maar in de lente en herfst ben je er vrijwel alleen. De kleuren van de natuur zijn in die seizoenen op hun mooist.

j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d	Fjällbacka
0	0	2	7	11	15	17	17	13	9	5	2	temperatuur (°C)
79	58	50	53	58	77	71	90	92	104	95	84	neerslag (mm per mnd)

- 8

HIER SLIEPEN WIJ
EVERT'S SJÖBOD // GREBBESTAD
In de B&B van vader Per en dochter Hanna slaap je pal aan zee in een boothuis met fabuleus uitzicht. Dit kleine familiebedrijfje is nog steeds actief in de visserij en daar profiteer je van als gast. Zo krijg je een oesterproeverij of zeevruchtendiner voorgeschoteld, vanaf € 130 per nacht, [evertssjobod.se](#)
- 9

STORA HOTELLET // FJÄLLBACKA
In dit historische hotel in het centrum dragen de koloniaal ingerichte kamers de namen van de overzeese liefjes van de oorspronkelijke eigenaar, kapitein Klassen. Tv-chef Sjögren staat aan het roer in de keuken, vanaf € 120 per nacht, [shfjallbacka.se](#)
- 10

GRAND HOTEL MARSTRAND // MARSTRAND
Hotel met koninklijke allure, daterend uit 1892. Het fungeerde als zomerhuis van koning Oscar II, vanaf € 240 per nacht, [grandmarstrand.se](#)
- 11

PATER NOSTER // PATER NOSTER-ARCHIPEL
Op het afgelegen eilandje Hamneskär slaap je in het oude vuurtorenwachtershuis, het huis van de onderwijzeres of diens assistente. Je verpoost er met slechts 24 gasten die na een wilde RIB-tocht of helikoptervlucht alle poeha aan wal achterlaten. Er is een bed en een hottub op de rotsen en een sauna met uitzicht op de rode stalen vuurtoren. Chef en marinebioloog Johan Bengtsson kookt onder andere met het zeewier dat hij naast het hotel plukt. Het wifwachtwoord wordt wijselijk geheim gehouden. Winnaar van meerdere design prijzen, vanaf € 1200 per nacht, [paternoster.se](#)

Met dank aan VisitSweden, [visitsweden.nl](#)

VOOR MIJN PLANNING
Reizen naar West-Zweden
In 85 minuten vlieg je van Amsterdam naar Göteborg. Vanaf vliegveld Landvetter neem je de bus voor een ritje van een half uur naar het stadscentrum. Alternatief: stap op de Stena Line-veerboot bij het Duitse Kiel en maak de overtocht naar Göteborg in 15,5 uur, [stenaline.nl](#)

Reizen binnen West-Zweden
Pik je huurauto op bij de luchthaven. Met uitzondering van de snelweg rondom Göteborg zijn de wegen erg rustig in West-Zweden. Een autorit van Göteborg naar Grebbestad duurt slechts 100 minuten. Alle andere plaatsen liggen tussen Göteborg en Grebbestad in. Houd er wel rekening mee dat je geregeld moet omrijden vanwege inhammen in de kustlijn. Er zijn allerlei (gratis) auto-ferry's die in veel gevallen méér tijd kosten, maar je wel het ultieme vakantiegevoel geven. In Göteborg zijn trams, bussen en boten altijd inbegrepen in je OV-ticket of -kaart. Alle tickets en reiskaarten koop je bij een verkooppunt van openbaar vervoerbedrijf Vasttrafik of in de app To Go, [vasttrafik.se](#)

 SCAN DE QR-CODE VOOR EEN ONLINE KAART MET ALLE TIPS UIT DE REPORTAGE EN HAAL JE GRATIS REISGIDS OP VIA [COLUMBUSTRAVEL.NL/ZWEDEN](#)

